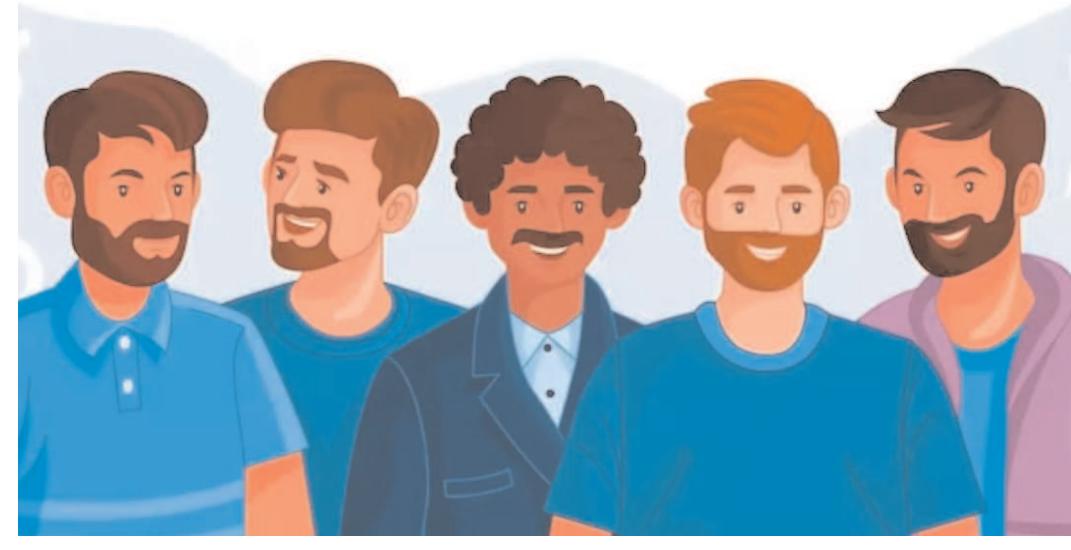

సంపోదక్తియం

‘మహో’ ఏకపక్షంగా సంగేనా!

పార్టీకో ఎజిండా, ప్రాంతానికో సమస్య, కులానికో కోరికతో సంకీర్ణ రాజకీయాలకు కేరాఫ్గా మారిన మహోరాష్ట్రలో ప్రస్తుత అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో ఎవరు ముందంజలో ఉన్నారో అంచనా వేయడం అంత సులభం కాదు. క్షేత్ర స్థాయి నుంచి అందుతను అనేక రకాల ప్రొండ్స్‌ని అధ్యయనం చేస్తున్న పీపుల్స్ పట్టీ పరిశోధనలో పలు ఆసక్తికరమైన విషయాలు వెల్లడవుతున్నాయి. మహోరాష్ట్ర అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో మొన్నటి లోకసభ ఫలితాలే పునరావృతమవుతాయి అనుకోలేం. గడిచిన నాలుగు సెలల్లో ఇక్కడ అనేక మార్పులు సంభవించాయి. చాలా రాష్ట్రాల్లో మహోరాష్ట్రలో కూడా కులం ఎన్నికలను ప్రభావితం చేస్తుంది. ఎస్సీలు, ఓబీసీలతో పాటు మారాటాలు, ధంగార్లు పార్టీల భవిష్యత్తును నిర్ణయించబోతున్నారు. ముందు నుంచి దళితులు కాంగ్రెస్‌కు మద్దతుగా ఉంటున్నారు. కాంగ్రెస్‌ని దెబ్బ తీయదానికి ఎస్సీ, ఎస్ట్ ఉప వర్గికరణపై సుట్టిం కేర్పు తీర్పును బిజెపి సానుకులంగా మార్పుకుంది. దళితుల్లో చీలిక తెల్చి చంభర్లు, మాతంగీలు, భాటీకల వంటి బొధేతర ఎస్సీలను తమ వైపు తిప్పుకునే ప్రయత్నం చేస్తోంది. తమను ఓబీసీలో చేర్చాలని మారాటాలు చేస్తున్న డిమాండ్‌తో వారు తమకు దూరం అవుతారనే సందేహం మధ్య ప్రత్యామ్యాయింగా ఓబీసీలను తమవైపు తిప్పుకోవడానికి బిజెపి వ్యాహాలు రచించింది. విధి ఓబీసీ కులాల నుంచి సీనియర్ నాయకులను ప్రోట్టప్పించడం, ఓబీసీ జాబితాలో కొత్తగా 15 చిన్న కులాలను చేర్చడం ద్వారా ఓబీసీలను గంపగుత్తగా తమ వైపు తిప్పుకునే ప్రయత్నం చేస్తోంది. ఇందులో భాగంగా ఎస్సీపీ అజిత్ పవార్ పర్మానికి చెందిన భగవ్ భుజీబల్ వంటి నాయకులను బలపరుస్తోంది. ఓబీసీలలో మాధవ్ మాలి, ధంగర్, వంజరి వంటి ప్రాంతినిధ్యం లేని కులాలను కూడా బిజెపి సమీకరించింది. మరాటాడా, పశ్చిమ మహోరాష్ట్ర, విదర్భలో మారాటాల ఆధిపత్యాన్ని ఎదుర్కొపడానికి వంజరి సామాజిక తరగతిని ముందుకు తెస్తోంది. మహోరాష్ట్రలో పలు సామాజిక పర్మాలు రిజర్వేషన్లు కోరుతుండటంతో, ఇతర కులాలు తమ ప్రయోజనాలు దెబ్బతింటాయని భయపడుతున్నాయి. ఆయా సామాజిక తరగతుల వారిని ఆకర్షించడానికి పార్టీలో ప్రాధాన్యతనివ్వడం, పదవులనివ్వడం ద్వారా అటు ఎంపియే, ఇటు మహోయుతి ఎత్తులు, పైతులు వేస్తున్నాయి. బిజెపి 1995 నుంచి పట్టణ ఓటల్లను ఆకర్షించడానికి ఒక ప్రణాలిక ప్రకారం అడుగులు వేస్తోంది. బిజెపి చేపట్టిన రోడ్లు, ఇతర అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులకు రాష్ట్రంలోని మహోయుతి ప్రభుత్వం చేయాతనిచ్చింది. దీంతో ప్రస్తుత ప్రభుత్వం అందిస్తున్న మాలిక సదుపాయాల పట్ల పట్టణ ప్రజల్లో అంచనాలు పెరిగేలా చేయగలిగింది. మరోవైపు, గ్రామీణంలో ఆదరణ ఉందని భావిస్తున్న ఎంపియే కూటమి ఓటల్లను తనవైపు తిప్పుకునేందుకు స్థానిక సవాళ్లను అధిగమించడంతో పాటు, మహోరాష్ట్ర ఎదుర్కొంటున్న అనేక సమస్యలకు పరిష్కారం చూపాల్సి ఉంది. విదర్భ, మారాటాడాలో వ్యవసాయ సంక్షేధం తీవ్రంగా ఉంది. రైతులు అప్పుల్లో కూరుకుపోవడం, పంటలకు గిట్టుబాటు ధర లేకపోవడం వంటి ఒత్తిళ్లతో తీవ్రస్థాయిలో ఆత్మహత్యలు నమోదువుతున్నాయి. వారు పండించే పంటలకు మద్దతు ధర, మెర్గెన మార్కెట్లు నదుపాయాలు వంటి పరిష్కారాలు ఉండించుకొనే కనుక ఏర్పాటు చేసి వ్యాపించాలని ఉండుట విషయాలు

© 2013 Pearson Education, Inc.

ప్రపంచ సాంస్కృతిక వారసత్వ దినోస్తువం ప్రతి ఏట నవంబర్ 19 న ప్రపంచ వ్యాప్తంగా నిర్వహిస్తారు. వారసత్వ పరిరక్షణ అంశాల ఆధారంగా 1984, జనవరి 27 నా ట్రైభ్ భారతదేశ ప్రధాని ఇంద్రా గాంధీ ఆధ్యర్యంలో రాజీవ్ గాంధీ కైర్పున్మూల భారత జాతీయ సంస్కృతి వారసత్వ సంస్కృతి (ఇండియన్ నేషనల్ ట్రస్టు ఫర్ ఆర్ట్ అండ్ కల్చరల్ హెచ్‌ఎస్‌జెంస్ -ఇంటర్కెంట్) అనే సంస్కృత విరాపులు చేయబడింది దీనికి తోడుగా, భారతదేశ వారసత్వ సంపద విలువ, వాటి పరిరక్షణ పై ప్రజల్లో అవగాహన కలిపించేందుకు 'భారత ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక శాఖ', 'రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ'లకు బాధ్యతలు అప్పగించ బడ్డాయి. అవి భక్త కరీంనగర్ జిల్లా గత కీర్తికి ప్రాచీన చరిత్రకు నిలుపుటదంగా నిలిచి ఉంది రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ విశాంత డైరెక్టర్ డాక్టర్ వి. వి. కృష్ణ శాస్త్రి అపురూప పరిశోధనల ఘలితంగా, జిల్లా పాక్షరితిత్రాంత సంపత్తులకు పూర్వం ఉన్నదని రుజువైతే, అది సామాన్యమైన విషయమేమీ కాదు. గౌతమి నదీ దక్కిణి తీరమున పరి వ్యాప్తమై ఉన్న కరీంనగర్ ఉమ్మడి జిల్లలో ఉత్తర దక్కిణి భారతీయులకు, సేతువై నిలిచిన ఈ ప్రాంత నాగరికత, కాల ప్రవాహంలో కొట్టుకుని పోయినా ఉత్సాహవంతులైన చారిత్రక పరిశోధకుల అవిరికి కృష్ణి ఘలితంగా కథలుగా, గాధలుగా, నోళ్లలో, రాళ్లలో ఆకులలో, రేకుల లో అక్కడక్కడ నిక్షిప్తమైయున్న చరిత్ర కొంతవరకు వెలుగులోనికి రాగలిగింది. చరిత్రలో అంధ్రాలకు లభించినంత వరకు, శాతవాహనుల మొట్టమొదటి రాజ వంశం అనీ, అదీ మహారాష్ట్రలోని పైరానో లేక నాసిక ప్రాంతము అనుకుంటే కాదని అంతకుమందే పురాణాలలో పేర్కొనబడిన అంధ్ర భృత్యులని, తొలి అంధ్ర ప్రభువుల సేవకులనే విషయం కోతీలింగాల తప్వకాలలో బయలుడడం విశేషం కరీంనగర్ జిల్లలోనే శాతవాహనుల మూలపు రుపులకు ఆవస స్థానమని చారిత్రక పరిశోధనలు స్పష్టంగా చేస్తున్నాయి. శ్రీముఖుని కి చెందిన నాణ్యాలను, ధర్మపురి వాస్తవ్యమైన చారిత్రక పరిశోధకుడు కీర్తిశేషులు సంగనభట్ట నరహిరశర్మ కనగొన్నాక, శాతవాహన వంశానికి మూలపు పురుషుడు అనరగిన శ్రీముఖుడు, కోతీలింగాల రాజధానిగా చేసుకొని పరిపాలించాడని రుజువైనాక చరిత్రలో నూతన ఆధ్యాత్మానికి నాంది పలికింది కీస్తుపూర్వం శతాబ్దాల క్రితమే ఆంధ్ర రాజ్యం శాతవాహనుల ఏలుబడిలో వర్ధిల్చిన, వారి అభిమానం పాత్రమైన బోధమతం, ఈ ప్రాంత ప్రజల ఆరాధ్య మత మైపిరాజీలింది. ప్రాచీనమైన ప్రతి గ్రామం పేరులో ప్రతి నిర్మాణ కొశలంలో, ప్రతి కట్టడం లో వస్తువులు, మల్లీ పాత్రలు, మతంతో పెనవేసుకున్న చరిత్ర పలుకుతుంది శాతవాహన చక్రవర్తుల చత్రచూయలలో, బోధమతం విస్తరించి, శాంతి అహింసలు, వ్యివమించిన ఈ ప్రాంతాల్లో నాటి ప్రజల ఆరాధ్యాలన్న స్థాపాలు, శిల్పాలు, కట్టడాలు తప్పిన చోటల్లు దర్శనమిస్తూ, వెలకట్టలేని వేల సంపత్తుల చరిత్రకు, మాన సాక్షీ భూతాలుగా నిరాదరణ నీడలీ మగ్గతూ, తమ దృష్టికి చింతిస్తూ, అనాసక్కలైన అధికారుల, ప్రజాప్రతినిధుల అత్రధ్య, నిర్మక్కానికి క్రుంగి కృశిస్తు, ఆయువు తీరకమందే అస్తుపిస్తున్నాయి. నిన్నట్టు వరకు అలనా పాలనా కరువై 'బుధం శరణం గచ్ఛమి ఓంగార్ణా గీవంగా విలింగిన దగ్గరుగి నిఱొపకసగంలోనే

25వ తేదీన నేల కూల్పు బడింది. ఆ తర్వాత ముక్కలైన ఆ స్తుప పలకలను చేప్పి, జిల్లా కేంద్ర పురావుస్తూభా మూర్జియంలో భద్రపరిచి, తిరిగి స్థాపించడం జరిగింది. తథ్విలతంగా పాశాయిగాంకు చెందిన బొధ్ర స్తుపం, కనుమరుగై ఈ ప్రాంతం, చరిత్ర పుటల్లో నుంచి తొలగించబడి, ప్రాచీనత్వాన్ని కోల్పోయింది. అలాగే జూలపల్లి మండలంలోని క్రీస్తు పూర్వపు రెండవ శతాబ్దికి చెందిన హన్సేసి నియూ వాగు - చిన్న వాగుల సంగమ స్థానంలో 47 శిల్పాలంకృత పలకలచే శేఖితమై, ఐదు పడగల “ముచి లింద నాగర” బోధివ్యక్తం మహాభినిష్టుమణం చెక్కబడిన దూళికట్ట స్ఫూర్పం విశేష ప్రాధాన్యతను కలిగి ఉంది. “కాల చక్ర నిర్వహణ”కై దూళికట్ట నుండి అపురూప ఘలకలాను, అమరావతికి కొద్దికాలం క్రితం తరలించారు. కోటిలింగాల దూళికట్ట మరియు మీర్జంపేట మానేరు తీరాన చారిత్రక శిల్పాలను, స్తూపాలను, కోటలను, పరి రక్షించేందుకు నాటి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేటాయించిన 38 లక్షలకు పైగా నిధులు అర్థాత్తరంగా మల్లించ బడినాయి. ప్రాచీన కట్టడాలు, బొధ్ర స్తూపాలు, ఆరామాలు, శిల్పికరంచిన అపురూప కళాకృతులు, ఈనాటి వారికి ప్రధానంగా చరిత్ర అంటే గౌరవం లేని సరైన అవగాహన లేని, పాలక అధికార వర్గాలకు తెలియక పోవచ్చ కాని, వాటి ప్రాచస్తోనికి, వేల సంవత్సరాల వెలకట్టేని, చారిత్రక నేపథ్యం ఉండన్న యతార్థాన్ని విస్మరించ రాదు. ఒకవైపు ప్రాచీనమైన బొధ్ర వ్యాప్తికి సంబంధించిన, ఈ ప్రాంత చరిత్ర మరుగున పదుతుండగా... మరోవైపు ప్రాచీనత్వానికి ఆనవాళ్ల అయిన, అపురూప చారిత్రక సొక్కాలను కనుమరుగు చేస్తుంటే, వారి ఆత్మ ఫోష వినిపిస్తుంటే, భారతీయ పురాతత్త్వ విభాగం ప్రపంచ హారుల ముందు తలదించుకోవాల్సిన దుష్టి. గొప్పలు చెప్పుకోవడం కాదు గొప్పలు నిలబెట్టుకోవడమే గొప్ప తనం.

ప్రథమ న్యాతంత్ర సమరయోధులు

నెలల వయసులోనే కన్న మూశాడు. 1853 లో గంగాధర రావుకు అనారోగ్యం సోకింది. వేరే బిడ్డను ఎవరినైనా దత్తత తీసుకోమని అందరూ సలహా ఇచ్చారు. దాంతో ఆయనకు దూరపు బంధువైన వాసుదేవ నేవల్చర్ కుమారుడైన దామోదర్ రావు అనే పిల్లలవాడిని చని పోవడానికి కేవలం ఒక్క రోజు ముందుగానే దత్తత తీసుకున్నారు. 1853, నవంబర్ 21 వ తేదీన గంగాధర రావు మరణించాడు. హిందూ సాంప్రదాయం ప్రకారం దామోదర్ రావు రాజ్యానికి వారుసుడు కావలి ఉన్నా బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం అందుకు అంగికరించ లేదు. దామోదర్ రావు రాజు కు రక్త సంబంధం కానందు వలన అంటే దత్త సంబంధం కావున, ఈస్ట్ ఇండియా కంపనీ గవర్నర్ జనరల్ లార్డ్ డల్ హాసి, సిద్ధాంతం ప్రకారం రావు సింహసనాన్ని అధిష్టించే అధికారం లేదని అతనిని నిరాకరించాడు. రాణి రూస్సీని ఇవ్వకూడదని నిశ్చయిం చుకొన్నది. ఆమె తన సైన్యాన్ని బలపర్చి, తమకు తాము గా వచ్చిన వాళ్ళను పోగుచేసి ఒక సేనను తయారు చేసింది. మహిళలకు కూడా యుద్ధ శిక్షణ ఇష్టబడింది. యుద్ధ వీరులైన గులాం గాన్ ఖాన్, దోస్తు ఖాన్, ఖుదా బక్కులాల భు బక్కి, మౌతీ బాయి, సుందర్, ఖాసి బాయి, దీవాన్ రఘునాథ్ సింగ్, దీవాన్ జవహర్ సింగ్ రాణి బలగంలో ఉన్నారు. అలా జరిగిన యుద్ధంలో లక్ష్మిబాయి 1858 జూన్ 17 న గ్వాలియర్ లో యుద్ధం సమయములో మరణించింది. గ్వాలియర్ యుద్ధం గురించి జనరల్ రోస్ ప్రస్తావిస్తా విషపు కార్యులైకెల్లా ఆమే అత్యంత దైర్య సాహసలతో పోరు సల్పించని కితాబిచ్చాడు. ఆమెకున్న దైర్యము, పరా క్రమము, వివేకము, భారత దేశంలో 19 వ శతాబ్దములో మహిళలకున్న అధికారం పై ఆమెకున్న ముందుచూపు, ఆమె చేసిన త్యాగాలు ఆమెను స్వాతంత్య పోరాటంలో ఒక ప్రిస్టర్ వ్యక్తిగా నిలిపింది. “జోన్ ఆఫ్ ఆర్స్” లాగా ఆమె భారత దేశ చరిత్రలో ఒక గొప్ప వ్యక్తిగా నిలిపించాడి.

